

วิชา หุ้นส่วน บริษัท

การบรรยายภาคคำ ครั้งที่ ๖ และ ๗

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ดร.พรภัทร์ ดันติกุลานันท์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

หุ้นส่วน บรรยาย ๘ ครั้ง บริษัท บรรยาย ๘ ครั้ง

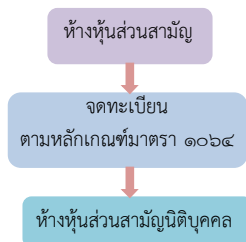
๑. ครั้งที่ ๑ และ ๒ วันศุกร์ที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๒. ครั้งที่ ๓, ๔ และ ๕ วันศุกร์ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๓. ครั้งที่ ๖ และ ๗ วันศุกร์ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๔. ครั้งที่ ๘ และ ๙ วันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.
๕. ครั้งที่ ๑๐ และ ๑๑ วันศุกร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.
๖. ครั้งที่ ๑๒ และ ๑๓ วันศุกร์ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.
๗. ครั้งที่ ๑๔ และ ๑๕ วันศุกร์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.
๘. ครั้งที่ ๑๖ วันศุกร์ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.

โครงสร้างการบรรยายภาคคำ หุ้นส่วน

๑. ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ไม่จดทะเบียน) ๗ หัวข้อ คือ จัดตั้งห้าง ร่วมรับผิด ลงหุ้น เปลี่ยนชื่อสัญญาหรือกิจการ การจัดการห้าง หลักการสำคัญ ๖ ประการ และการเลิกห้างชำระบัญชี
๒. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ๒ หัวข้อ คือ ผลโดยทั่วไปของการจดทะเบียน และผลโดยเฉพาะของการจดทะเบียน
๓. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ๔ หัวข้อ คือ ลักษณะของห้าง การจัดตั้งหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้
ต่างจากห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ซึ่งต้องจดทะเบียนเสียก่อน
จึงจะเกิดห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด

5

หัวข้อที่ ๑ ผลโดยทั่วไปของการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ
หัวข้อที่ ๒ ผลโดยเฉพาะของการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

6

หัวข้อที่ ๑ ผลโดยทั่วไปของการจดทะเบียน

๑.๑ รายการจดทะเบียนข้อมูลทางธุรกิจกลายเป็นข้อมูลสาธารณะ

๑.๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสถานะเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่
ภายในขอบวัตถุประสงค์

7

๑.๑ รายการจดทะเบียนข้อมูลทางธุรกิจกลายเป็นข้อมูลสาธารณะ

“มาตรา ๑๐๖๔ อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นจะจดทะเบียนก็ได้
การลงทะเบียนนั้น ท่านบังคับให้มีรายการดังนี้คือ

- (๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน
- (๒) วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง
- (๔) ชื่อและที่สำนักกับทั้งอาชีพของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน...
เพียงบางคน
- (๕) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้แต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการ แต่
ไว้ด้วย
- (๖) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใดให้ลง
ไว้ด้วย
- (๗) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน

8

มาตรา ๑๐๒๐ วรรคหนึ่ง บุคคลทุกคน ... ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้...หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสาร...

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งย่อรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เป็นคราว ๆ ตามแบบซึ่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาดังนั้นแล้ว ท่านให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในย่อรายการนั้น **เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงไม่เลือกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องด้วยห้างหุ้นส่วนหรือด้วยบริษัทนั้น หรือที่ไม่เกี่ยวข้อง**

9

- นายทะเบียนมีหน้าที่ต้องย่อรายการจดทะเบียน ตามมาตรา ๑๐๒๑ รายการจดทะเบียน (เช่น ชื่อจำกัดอำนาจ) ที่ถูกย่อและลงพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา สันนิษฐานเด็ดขาดว่าทุกคนต้องรู้ ตามมาตรา ๑๐๒๒

ฎีกาที่ ๘๑๐๖/๒๕๖๐ การเป็นนิติบุคคลและอำนาจของผู้แทนนิติบุคคล นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทต้องแต่งย่อรายการส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ถือเป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงตามมาตรา ๑๐๒๑ และมาตรา ๑๐๒๒...

- รายการจดทะเบียน**ทั้งที่ถูกย่อและไม่ได้ถูกย่อ**พิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา **ทุกคนขอตรวจและคัดสำเนาได้** ตามมาตรา ๑๐๒๐ วรรคหนึ่ง

10

๑.๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสถานะเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์

“**มาตรา ๑๐๑๕** ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น”

“**มาตรา ๖๖** นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง”

11

- ห้างเป็นนิติบุคคลแยกจากผู้เป็นหุ้นส่วน มีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวเอง อาจฟ้องหรือถูกฟ้องได้ การกระทำการใด ๆ ผูกพันห้างหุ้นส่วน **ไม่ผูกพันหุ้นส่วนเป็นการส่วนตัว**

หุ้นส่วนผู้จัดการ จัดการงานได้เฉพาะในขอบวัตถุประสงค์เท่านั้น

วัตถุประสงค์โดยตรง ตามที่ปรากฏในทะเบียนของห้าง เช่น เพื่อขายเสื้อผ้า มีการซื้อเสื้อผ้าหรือซื้อผ้ามาผลิตขาย

วัตถุประสงค์โดยปริยาย คือ เรื่องที่ได้กระทำหรือต้องกระทำเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยตรง เช่น เช่าพื้นที่ เช่าตึกแถว กู้ยืมเงิน ฟ้องคดี

หากทำกิจการที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ มี ๓ ประเด็นให้พิจารณา

12

(๑) กิจการนั้นไม่ผูกพันห้าง ให้สัถยابันหรือยอมรับกิจการนั้นไม่ได้ แม้เป็นประโยชน์แก่ห้าง เพราะนอกสิทธิและหน้าที่ของห้าง ถ้าห้างต้องการให้กิจการที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ผูกพันตน ต้องแก้ไขขอบวัตถุประสงค์ก่อน ตามมาตรา ๑๐๓๒

***เปรียบเทียบ กรณีกระทำในขอบวัตถุประสงค์ แต่กระทำไปโดยผู้ที่ไม่ใช่อำนาจ ห้างให้สัถยابันได้ หลักตัวการตัวแทน

(มาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการเว้นแต่ตัวการจะให้สัถยابันแก่การนั้น)

13

(๒) ห้างไม่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก แต่หุ้นส่วนผู้จัดการ ที่ทำกิจการนอกขอบวัตถุประสงค์ ต้องรับผิดชอบส่วนตัว

มาตรา ๗๖ วรรคสอง ถ้าความเสียหายแก่บุคคลอื่นเกิดจากการกระทำที่ไม่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล บรรดาบุคคลดังกล่าวตามมาวรรคหนึ่ง (ผู้แทน ผู้มีอำนาจทำการแทน) ที่ได้เห็นชอบให้กระทำการนั้นหรือได้เป็นผู้กระทำการดังกล่าว ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้น

***เปรียบเทียบ ห้างไม่จดทะเบียน ซึ่งใช้หลักกรรมดาคารค่าของห้าง (ซึ่งอาจกว้างกว่าขอบวัตถุประสงค์ได้) หุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบจำกัดในการใดที่หุ้นส่วนคนหนึ่งทำไปในทางกรรมดาคารค่าของห้าง ตามมาตรา ๑๐๕๐

14

ฎีกาที่ ๔๑/๒๕๐๙ วัตถุประสงค์ของห้างจำเลยที่จดทะเบียนคือ ประกอบการค้าสินค้าพื้นเมือง ส่งสินค้าเข้า ส่งสินค้าออก ค่าเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นนายหน้าและตัวแทน ผู้จัดการของจำเลยทำสัญญาค้าประกันหนี้ จึงเป็นการกระทำนอกวัตถุประสงค์ของจำเลย จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

(๓) หากบุคคลภายนอกไม่ทราบถึงขอบวัตถุประสงค์ของห้าง แล้วได้มีการส่งมอบทรัพย์สินกันหรือมีการปฏิบัติตามสัญญากันไปบ้างแล้ว บุคคลภายนอกจะได้รับการเยียวยาอย่างไร?

๑. ฟ้องขอเรียกคืนทรัพย์สิน “มาตรา ๑๓๓๖ ... เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอย... กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้”

15

๒. หลักสุจริต “มาตรา ๕ ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต”

เมื่อห้างรับเอาประโยชน์มาแล้ว จะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ แต่การที่ห้างต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ไม่ได้หมายความว่า สัญญานั้นเป็นอันผูกพันห้าง หรือถือว่าห้างได้ให้สัถยابัน

ตัวอย่างที่ ๑

ห้างขายเสื้อผ้า มี ก ข ค เป็นหุ้นส่วน ทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ กซื้อผ้าจาก ง และเช่าตึกแถวจาก จ สำหรับขายเสื้อผ้า สัญญาซื้อผ้าเป็นวัตถุประสงค์โดยตรง สัญญาเช่าตึกแถวเป็นวัตถุประสงค์โดยปริยาย อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ทั้งสองสัญญา กิจการทั้งสองดังกล่าวจึงผูกพันห้าง

16

ตัวอย่างที่ ๒

ข้อเท็จจริงเดิม แต่ ก ซื้อข้าวสารจาก เอ มาเพื่อวางขายในร้าน สัญญายอมไม่ผูกพันห้าง เพราะอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ แต่ เอ เรียกให้ ก รับผิดชอบเป็นการส่วนตัวได้ ตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง

ตัวอย่างที่ ๓

แม้ ข และ ค เห็นดีด้วยกับสัญญาซื้อข้าวสารของ ก จาก เอ ห้างก็ไม่อาจให้สัตยาบันได้ (ไม่ว่าสัญญานั้นจะเป็นคุณหรือโทษ) เพราะเป็นเรื่องการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๖๖

17

ตัวอย่างที่ ๔

ถ้าหลังจาก ก ทำสัญญาซื้อข้าวสารจาก เอ แล้ว **เอ นำข้าวสารมาส่งมอบ** ห้างนำข้าวสารออกขาย ต่อมา เอ เรียกให้ห้างชำระหนี้ ห้างไม่ชำระโดยอ้างว่าสัญญาซื้อข้าวสารอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ เอ ต้อง

(๑) ใช้สิทธิติดตามเรียกข้าวสารคืนหรือเรียกราคาใช้แทนจากห้างได้ ตามมาตรา ๑๓๓๖ เพราะสัญญาไม่มีผลผูกพันหรือ

(๒) ใช้สิทธิเรียกให้ห้างชำระราคาข้าวสารโดยอาศัยหลักสุจริตตามมาตรา ๕ เพราะห้างรับเอาประโยชน์จากสัญญาแล้ว โดยการนำข้าวสารไปขาย ไม่อาจปฏิเสธความรับผิด

18

หัวข้อที่ ๒ ผลโดยเฉพาะของการจดทะเบียน

- ๒.๑ หุ้นส่วนถือเอาประโยชน์ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อตนได้
- ๒.๒ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง
- ๒.๓ ความรับผิดของหุ้นส่วนซึ่งออกจากห้าง
- ๒.๔ ห้างเลิกกันเมื่อศาลมีคำสั่งให้ห้างล้มละลาย
- ๒.๕ สิทธิของเจ้านั้นของห้างต่อผู้เป็นหุ้นส่วน
- ๒.๖ สิทธิของเจ้านั้นส่วนตัวของหุ้นส่วนต่อห้าง
- ๒.๗ ข้อจำกัดอำนาจ
- ๒.๘ การลาออกจากหุ้นส่วนผู้จัดการ

19

๒.๑ หุ้นส่วนถือเอาประโยชน์ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อตนได้

“มาตรา ๑๐๖๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบรรดาสหกิจอื่นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน”

เหตุผล บุคคลทั่วไปขอคัดข้อมูลทางธุรกิจดังกล่าวได้ ทราบว่าใครเป็นหุ้นส่วน

****เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ตามมาตรา ๑๐๔๙ (privity of contract) ซึ่งเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั่นไม่ได้ เพราะข้อมูลขององค์กรเป็นเพียงข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ**

20

๒.๒ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง (เนติ ๗๔)

มาตรา ๑๐๖๖ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตน หรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือ **ไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนอื่น** ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น เว้นไว้แต่จะได้รับคำยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามานี้ ท่านว่าจะ**ไม่ฟังใช้ได้** ถ้าหากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาเมื่อลงทะเบียนห้างหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำกิจการหรือเข้าเป็นหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่น อันมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำได้ก่อนนั้นก็ไม่ได้บังคับให้ถอนตัวออก

21

มาตรา ๑๐๖๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำความผิดต่อบทบัญญัติในมาตราก่อนนี้ไซ้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่ง นับแต่วันทำการฝ่าฝืน

อนึ่ง บทบัญญัติมาตรานี้ ไม่ลบล้างสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน”

22

- มาตรา ๑๐๖๖ และ ๑๐๖๗ หลักการเดียวกับมาตรา ๑๐๓๘ และ ๑๐๕๗ (๑) กรณีห้างไม่จดทะเบียน และสามารถนำมาตรา ๑๐๕๘ การกำจัดหุ้นส่วนมาใช้ด้วย

ฎีกาที่ ๘๕๓๒/๒๕๕๙ (เนติ ๗๔)

ถ้าฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน แม้กิจการที่ค้าขายแข่งขาดทุนหรือไม่มีกำไร หุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนก็ยังคงใช้ค่าสินไหมทดแทน เพราะไม่ใช่การฟ้องเรียกเอาผลกำไร โดยหุ้นส่วนอื่นร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างได้ ตามมาตรา ๑๐๖๗ แต่จะบังคับให้หุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนหยุดประกอบกิจการที่ค้าขายแข่งไม่ได้เพราะอาจเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้รับความเสียหาย

23

- มาตรา ๑๐๖๖ และ ๑๐๖๗ ต่างจากมาตรา ๑๐๓๘ สามประการ

(๑) ห้ามเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ(ไม่ว่าจะจดทะเบียนหรือไม่) หรือหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด ต่างจากมาตรา ๑๐๓๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งมีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ จึงต้องห้ามเป็นหุ้นส่วนทุกกรณีแม้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ

(๒) ข้อยกเว้นที่ค้าขายแข่งได้เพิ่มเติมเข้ามาจากหุ้นส่วนอื่นทั้งหมดยินยอม คือ หุ้นส่วนอื่นทราบอยู่แล้วขณะจดทะเบียน และในสัญญาจัดตั้งห้างไม่ได้กำหนดให้ถอนตัว

(๓) ผลกำไรหรือค่าสินไหมทดแทน ห้างเป็นผู้เรียกเอง

24

๒.๓ ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนซึ่งออกจากห้าง

“มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน อันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน”

กำหนดเวลาสองปี เป็นระยะเวลา มีใช้อยู่ความ
ในระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และหุ้นส่วนด้วยกัน
จึงสามารถตกลงเป็นอย่างอื่นได้ (เนติ'๖๕)

นับแต่วันที่จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ประกาศราชกิจจานุ
(เนติ'๖๕) หรือแสดงเจตนา
ถึงวันที่ใช้สิทธิเรียกร้อง เว้นแต่หนี้ระงับหรือขาดอายุความ

25

****เปรียบเทียบกับกรณีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ตาม
มาตรา ๑๐๕๑**

“ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงต้องรับผิดชอบ
หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป”

26

๒.๔ ห้างเลิกกันเมื่อศาลมีคำสั่งให้ห้างล้มละลาย

- การเลิกกันของห้างเหมือนกรณีห้างไม่จดทะเบียน คือ
หุ้นส่วนทุกคนตกลงกันเลิก / ตามมาตรา ๑๐๕๕ โดยผลของ
กฎหมาย / และมาตรา ๑๐๕๗ โดยคำสั่งศาล

- ที่เพิ่มเติมคือ “มาตรา ๑๐๖๙ นอกจากในกรณีทั้งหลายที่
บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนยอม
เลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย” เป็นการเลิกกันโดยผลของ
กฎหมายมีผลทันที

27

๒.๕ สิทธิของเจ้าหนี้ของห้างต่อผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๗๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียน**ผิดนัดชำระหนี้** เมื่อนั้น
เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคน
ใดคนหนึ่งก็ได้

- ห้างเป็นนิติบุคคล เจ้าหนี้เรียกให้ห้างรับผิดชอบในมูลหนี้ที่อยู่ภายในขอบ
วัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๖๖ แต่ตามมาตรา ๑๐๒๕ หุ้นส่วนก็ต้องรับผิดชอบ
ในหนี้ไม่จำกัด ดังนั้น **ภายหลังห้างผิดนัดชำระหนี้** เจ้าหนี้เรียกให้หุ้นส่วน
แต่ละคนรับผิดชอบได้โดยสิ้นเชิง หรือรับผิดชอบร่วมกัน (มาตรา ๑๐๗๐ และ
๑๐๒๕)

****เปรียบเทียบกับกรณีห้างไม่จดทะเบียน มาตรา ๑๐๕๐ เจ้าหนี้เรียกให้
หุ้นส่วนรับผิดชอบชำระหนี้ได้โดยตรงและไม่จำกัด**

28

มาตรา ๑๐๗๑ ในกรณีทีกล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗๐ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำ **พิสูจน์**ได้ว่า

(๑) สิทธิของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน และ

(๒) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้น **ไม่เป็นการยาก**จะชำระ

ศาลจะบังคับให้เอาสิทธิของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้ก่อนก็ได้ **สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร**

- หากห้างผิดนัดและเจ้าหนี้ออกแต่หุ้นส่วน หุ้นส่วนใช้สิทธิเรียกร้องให้ไปบังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินห้างก่อนได้ แต่ผลของการใช้สิทธิเรียกร้องจากผู้ค้าประกันใช้สิทธิเรียกร้อง (มาตรา ๖๘๘ และ ๖๘๙) คือ เป็นดุลพินิจศาล เจ้าหนี้จึงฟ้องหุ้นส่วนให้รับผิดชอบ โดยไม่บังคับคดีเอาที่ทรัพย์สินของห้างก่อนได้ (เทียบฎีกาที่ ๑๐๙๒/๒๕๔๔)

๒๖

๒.๖ สิทธิของเจ้าหนี้ส่วนตัวของหุ้นส่วนต่อห้าง

มาตรา ๑๐๗๒ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีได้เลิกกันตราบดี เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉพาะตัวย่อมใช้สิทธิได้แต่เพียงในผลกำไร หรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี้อ่อมใช้สิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีในสิทธิของห้างหุ้นส่วน

- **ห้างยังไม่เลิก** เรียกได้เพียงจากกำไร และเงินที่ห้างค้างชำระแก่หุ้นส่วน

- **ห้างเลิก** เรียกจากกำไร เงินที่ห้างค้างชำระแก่หุ้นส่วน และ **เงินหรือทรัพย์สินที่นำมาลงหุ้น** (เมื่อห้างเลิก ขั้นตอนชำระบัญชี จะมีการคืนหุ้น)

๒๖

๒.๗ ข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ

- ข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ เช่น ทำนิติกรรมต้องมีหุ้นส่วน ๒ คนลงลายมือชื่อ เนื่องจากต้องจดทะเบียนตามมาตรา ๑๐๖๔ (๖) จึงผูกพันบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๑๐๖๒ (มีการโฆษณา) และมาตรา ๑๐๖๐ (สามารถคัดถ่าย)

- หากบุคคลภายนอกเข้าทำนิติกรรมโดยฝ่าฝืนข้อจำกัดอำนาจ เรียกให้ห้างรับผิดชอบไม่ได้ ต้องเรียกหุ้นส่วนผู้จัดการรับผิดชอบตัว ตามมาตรา ๗๗ (นำเรื่องตัวแทนมาใช้กับนิติบุคคล) ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคสอง เว้นแต่ห้างให้สัตยาบันโดยตรงหรือโดยปริยายรับเอานิติกรรม ห้างถึงต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง (อย่าสับสนกับกรณีหุ้นส่วนผู้จัดการ ทำนอกขอบวัตถุประสงค์ ซึ่งไม่อาจให้สัตยาบันได้)

๒๖

มาตรา ๗๗ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนแห่งประมวลกฎหมายนี้ มาใช้บังคับแก่ความเกี่ยวพันระหว่างนิติบุคคลกับผู้แทนของนิติบุคคล และระหว่างนิติบุคคล หรือผู้แทนของนิติบุคคลกับบุคคลภายนอก โดยอนุโลม

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำนอกเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้รู้ว่าคุณาการโดยปราศจากอำนาจ หรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

***เปรียบเทียบห้างไม่จดทะเบียน ข้อจำกัดอำนาจไม่มีผลผูกพันบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๑๐๕๓ แม้หุ้นส่วนทำนอกข้อจำกัดอำนาจ ทุกคนก็ต้องร่วมรับผิดชอบ ตราบใดที่ทำไปตามหลักธรรมาการค้าขายของห้างตามมาตรา ๑๐๕๐

๒๖

๒.๘ การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

มาตรา ๑๐๖๔/๑ หุ้นส่วนผู้จัดการคนใดในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนจะลาออกจากตำแหน่ง ให้อยู่ใบลาออกต่อหุ้นส่วนผู้จัดการอื่นคนหนึ่งคนใด การลาออกมีผลนับแต่วันที่ใบลาออกไปถึงหุ้นส่วนผู้จัดการอื่นนั้น

ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนมีหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียว ให้หุ้นส่วนผู้จัดการที่จะลาออกจากตำแหน่งแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดทราบเพื่อนัดประชุมและพิจารณาตั้งผู้จัดการคนใหม่ พร้อมกับแนบใบลาออกไปด้วย การลาออกมีผลนับแต่วันที่ใบลาออกไปถึงหุ้นส่วนผู้นั้น

หุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งลาออกตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง จะแจ้งการลาออกของตนให้นายทะเบียนทราบด้วยก็ได้

33

มาตรา ๑๐๖๔/๒ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนผู้จัดการ ให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

มาตรา ๑๐๒๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนก็ดี ห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือบริษัทก็ดี จะถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีสัญญาหรือเอกสาร หรือข้อความอันบังคับให้จดทะเบียนตามลักษณะนี้ยังไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนแล้ว แต่ฝ่ายบุคคลภายนอกจะถือเอาประโยชน์เช่นนั้นได้.....

34

- หุ้นส่วนผู้จัดการต้องทำ “ใบลาออก” เป็นหนังสือ
- หากห้างมีหุ้นส่วนผู้จัดการหลายคน ให้อยู่ใบลาออกต่อหุ้นส่วนผู้จัดการอื่น มีผลเมื่อใบลาออกถึงหุ้นส่วนผู้จัดการอื่น
- หากห้างมีหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียว ต้องแสดงเจตนาต่อหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดทำหนังสือเพื่อนัดประชุมและพิจารณาตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการคนใหม่ พร้อมใบลาออก มีผลเมื่อใบลาออกถึงหุ้นส่วนผู้นั้น
- ในระหว่างห้างกับบุคคลภายนอก การลาออกของหุ้นส่วนผู้จัดการจะผูกพันบุคคลภายนอกต่อเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียน มาตรา ๑๐๒๓

35

-เป็นหน้าที่ของห้างต้องเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียนภายใน ๑๔ วัน ตามมาตรา ๑๐๖๔/๒ **หุ้นส่วนผู้จัดการที่ลาออกสามารถแจ้งการลาออกของตนต่อนายทะเบียนได้เอง ตามมาตรา ๑๐๖๔/๑ ได้ด้วย**

-ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีบทบัญญัติลักษณะเดียวกัน มาตรา ๑๐๗๘/๑ และ ๑๐๗๘/๒

36

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

- หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด
- หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด
- หัวข้อที่ ๓ หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
- หัวข้อที่ ๔ หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมี**จำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุนในห้างหุ้นส่วนนั้น**จำพวกหนึ่ง และ
- (๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้อง**รับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวน**อีกจำพวกหนึ่ง”

ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีผู้เป็นหุ้นส่วน ๒ จำพวก

หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

รับผิดในหนี้ของห้างโดยไม่จำกัด
ภายใต้มาตรา ๑๐๗๐ และ ๑๐๗๑
(หลังห้างผินัด/สิทธิเกี่ยว)
โดยผลมาตรา ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง

หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

รับผิดในหนี้ของห้างโดยจำกัด
ภายใต้มาตรา ๑๐๙๕
(หลังห้างเลิก/ไม่เกินส่วนลงทุน)

การแบ่งกำไร จะแบ่งกันตามสัดส่วนการลงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน (มาตรา ๑๐๔๔) แต่ความรับผิดในหนี้ ต้องพิจารณาก่อนว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกใด

ตัวอย่าง

ก ข ค จัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด ลงหุ้นคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ก และ ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ค เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ทุกคนชำระค่าหุ้นครบถ้วนแล้ว

เมื่อห้างเลิกกัน มีการชำระบัญชี พบว่า มีทรัพย์สิน ๔๐,๐๐๐ บาท หนี้สิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หลังจากชำระหนี้แล้วเหลือหนี้ค้างชำระ ๖๐,๐๐๐ บาท

เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ ก และ ข ชำระหนี้ได้ แต่เรียกให้ ค ชำระหนี้ไม่ได้ เพราะชำระค่าหุ้นครบถ้วนแล้ว

41

หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๘ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน ...

(๒) ข้อตกลงความเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุประสงค์...

(๔) ชื่อ ... ของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเขาเหล่านั้นได้ลงทุนด้วยในห้างหุ้นส่วน

(๕) ชื่อ ... ของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

(๖) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้แต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการแต่เพียงบางคน

(๗) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้างหุ้นส่วนนั้น ประการใดให้ลงไว้ด้วย ...

42

ข้อสังเกต

๑. การจัดตั้งหจก.ต้องจดทะเบียนเสมอ ฎีกาที่ ๖๐๖๘/๒๕๕๗ วินิจฉัยว่าการที่บุคคลทั้งหลายร่วมกันยื่นคำร้องขอจดทะเบียนจัดตั้ง หจก. ถือว่าตกลงกันตั้งห้างตามมาตรา ๑๐๑๒ แล้ว ไม่ต้องพิจารณาลักษณะข้อตกลงอีก

ฎีกาที่ ๖๐๖๘/๒๕๕๗ พฤติการณ์ที่โจทก์ จำเลยที่ ๒ และ พ. ร่วมกันยื่นคำร้องขอจดทะเบียนตั้ง หจก. ถือว่ายอมผูกพันกันตามกฎหมายเพื่อทำกิจการร่วมกันด้วยประสงค์แบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำในฐานะผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัดตามมาตรา ๑๐๑๒ แล้ว ต่างจากที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเป็นหุ้นส่วนโดยไม่จดทะเบียนซึ่งต้องพิจารณาด้วยว่าการตกลงนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนหรือไม่

43

๒. ห้างเป็นนิติบุคคลแยกจากผู้เป็นหุ้นส่วน มีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดของตนเองภายในขอบวัตถุประสงค์ อาจฟ้องหรือถูกฟ้องได้ การกระทำการใดๆผูกพันห้าง ไม่ผูกพันหุ้นส่วนเป็นการส่วนตัว เหมือนห้างสามัญจดทะเบียน ตามมาตรา ๑๐๑๕ และมาตรา ๖๖

๓. มาตรา ๑๐๗๙ ก่อนจดทะเบียนจัดตั้งหจก. การดำเนินกิจการอยู่ในฐานะห้างไม่จดทะเบียน ผลเช่น หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบร่วมกันไม่จำกัดจำนวน แม้ตกลงให้บางคนเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด (ฎีกาที่ ๙๙๒/๒๕๒๑) การส่งมอบส่วนลงหุ้นที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เพียงแสดงเจตนากรรมสิทธิ์ตกเป็นของห้างตั้งแต่วิชาที่นำมาลงหุ้น (ฎีกาที่ ๔๑๙๒/๒๕๓๓) เมื่อจดทะเบียนแล้ว หจก. ก็ต้องร่วมรับผิดชอบกับหุ้นส่วนในหนี้ซึ่งหุ้นส่วนก่อให้เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียนด้วย (ฎีกาที่ ๓๘๖/๒๕๑๙) แต่สิทธิเรียกร้อง

44

ต่อบุคคลภายนอกที่ท่าละเมิดต่อห้างก่อนจดทะเบียน ไมโอนไปยังห้าง เมื่อจดทะเบียนแล้ว (ฎีกาที่ ๒๕๑๐/๒๕๑๖ (ป.))

ฎีกาที่ ๒๕๑๐/๒๕๑๖ (ป.) ขณะเกิดเหตุละเมิด ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้จดทะเบียน ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ โจทก์ผู้เป็นหุ้นส่วนมีอำนาจฟ้อง จำเลยให้รับผิดชอบในการละเมิดต่อทรัพย์สินของห้าง และอำนาจฟ้องหรือสิทธิเรียกร้องของโจทก์ที่มีต่อผู้ท่าละเมิดต่อทรัพย์สินนั้นเป็นบุคคลสิทธิ มิใช่ทรัพย์สินที่ติดตามไปกับตัวทรัพย์สิน เมื่อสิทธิดังกล่าวเกิดมีขึ้นแล้ว แม้ต่อมาห้างหุ้นส่วนได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนนั้นก็ตาม อำนาจฟ้องหรือสิทธิเรียกร้องดังกล่าวก็ไม่โอนไปยังห้างหุ้นส่วนจำกัด โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้

45

หัวข้อที่ ๓ หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

- สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดคล้ายหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน เพราะตามมาตรา ๑๐๗๗ (๒) ต้องร่วมรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัด จึงนำบทบัญญัติห้างสามัญมาใช้วินิจฉัย

- ความสัมพันธ์ระหว่างหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดด้วยกันเอง และระหว่างหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดกับห้าง ก็ใช้บทบัญญัติห้างสามัญ โดยต้องไม่ขัดกับสภาพของห้าง ตามมาตรา ๑๐๘๐

46

ลักษณะของหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

๓.๑ คุณสมบัติเป็นสาระสำคัญ

๓.๒ เป็นผู้จัดการห้าง

๓.๓ ไม่มีสิทธิค้าขายแข่งกับห้าง

๓.๔ ร่วมรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน

47

๓.๑ คุณสมบัติเป็นสาระสำคัญ

- เหตุผล เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้ ตามมาตรา ๑๐๘๗ จึงต้องอาศัยความไว้นื้อเชื่อใจ ส่งผล ๓ ประการ

(๑) ห้างเลิกกันเมื่อหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดตาย ล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ มาตรา ๑๐๕๕ (๕) ประกอบมาตรา ๑๐๘๐

(๒) โอนหุ้นให้บุคคลภายนอกโดยหุ้นส่วนอื่นทั้งหมดไม่ยินยอมไม่ได้ มาตรา ๑๐๔๐ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐

(๓) โอนเฉพาะส่วนกำไรของตนให้บุคคลภายนอกไม่ทำให้เข้าเป็นหุ้นส่วน มาตรา ๑๐๔๑ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐

(ทั้ง ๓ เรื่อง ให้กลับไปดูที่บรรยายห้างไม่จดทะเบียน ๗.๑.๒ (๕), ๖.๑ (๑) และ (๒))

48

๓.๒ เฉพาะหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดเป็นผู้จัดการห้างได้
มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ
 - จัดการงานได้เหมือนหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ นำมาตรา ๑๐๓๓ มาตรา ๑๐๓๕ มาใช้ โดยอาศัยมาตรา ๑๐๘๐
 - เช่น บรรดาหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดอาจตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียวให้มีอำนาจจัดการงานได้ตามลำพัง ถ้าตั้งหลายคนแต่ละคนก็จัดการได้โดยลำพังเช่นกัน เพียงแต่จะทำการอันใดที่หุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนทักท้วงไม่ได้
มาตรา ๑๐๓๕ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซ้ร์ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคนใดจะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้

๓.๓ ไม่มีสิทธิค้าขายแข่งกับห้าง (ออกนิติ ๗๔ แล้ว)
 - เหมือนหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน (มาตรา ๑๐๖๖ ๑๐๖๗ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐) ให้กลับไปดูที่บรรยายห้างจดทะเบียน ๒.๒
 - มาตรา ๑๐๖๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ห้างเป็นผู้เรียกผลกำไรหรือค่าสินไหม แต่ถ้าหุ้นส่วนที่ค้าขายแข่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทั้งหมดเสียเอง หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดก็เป็นผู้เรียกได้ (ฎีกาที่ ๘๕๓๒/๒๕๕๙)

๓.๔ ร่วมรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน
 ตามมาตรา ๑๐๗๗ (๒) โดยความรับผิดเหมือนหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน จึงส่งผล ๓ ประการ
 (๑) รับผิดหลังห้างผิดนัดชำระหนี้ โดยมีสิทธิเรียกร้องให้บังคับเอากับทรัพย์สินของห้างตามมาตรา ๑๐๗๐ ๑๐๗๑ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยายห้างจดทะเบียน ๒.๕)
 (๒) รับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนออกจากห้าง ๒ ปีนับแต่ออกตามมาตรา ๑๐๖๘ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยายห้างจดทะเบียน ๒.๓)
 (๓) หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดคนใหม่ที่เข้ามา รับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน ตามมาตรา ๑๐๕๒ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยายห้างไม่จดทะเบียน ๖.๒)

ฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๖๑ วินิจฉัยทั้งประเด็นตาม (๒) และ (๓)
 (๑) จำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดวันที่ ๘ ก.ย. ๔๗ ถึงวันที่ ๒๓ ก.ย. ๕๖ ส่วนจำเลยที่ ๓ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดวันที่ ๒๔ ก.ย. ๕๖ ถึงปัจจุบัน
 (๒) วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๕๖ ห้างทำสัญญาประนีประนอมกับโจทก์รับว่าเป็นหนี้ตกลงผ่อนชำระเป็นงวด ต่อมาห้างผิดนัด โจทก์ฟ้องวันที่ ๑๘ พ.ย. ๕๖ ให้ห้าง, จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ รับผิด
 (๓) จำเลยที่ ๓ ต้องร่วมรับผิดกับห้างแม้หนี้เกิดก่อนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน (มาตรา ๑๐๕๒, ๑๐๗๗ (๒) และ ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง)
 (๔) จำเลยที่ ๒ ต้องร่วมรับผิดกับห้างเพราะหนี้เกิดก่อนออกจากหุ้นส่วนและยังอยู่ในเวลา ๒ ปีนับแต่ออก (มาตรา ๑๐๖๘ และ ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง)

บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญอื่นๆ ซึ่งมีคำพิพากษาวินิจฉัยว่านำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามมาตรา ๑๐๘๐

- ลำดับพิจารณาจากบทบัญญัติห้างจดทะเบียนก่อน หากไม่มี จึงพิจารณาบทบัญญัติห้างไม่จดทะเบียน

(๑) เหตุที่ห้างต้องเลิกกันตามคำสั่งศาล มาตรา ๑๐๕๗ (๑) ละเมิดข้อบังคับ

(๒) เหตุที่ห้างต้องเลิกกันตามคำสั่งศาล มาตรา ๑๐๕๗ (๓) ห้างเหลือวิสัยดำรงต่อไปได้ ซึ่งหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดก็เป็นผู้ร้องขอหรือฟ้องให้เลิกห้างได้ (ฎีกาที่ ๗๓๔/๒๕๖๑ และน่าจะรวมไปถึงการร้องขอหรือฟ้องให้เลิกห้างตามมาตรา ๑๐๕๗ ทั้ง ๓ กรณี)

53

ฎีกาที่ ๗๓๔/๒๕๖๑ ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีหุ้นส่วน ๖ คน คือ โจทก์ทั้งสี่ และ อ. เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ส่วนจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ตามคำฟ้องอ้างว่าจำเลยที่ ๒ กระทำล่วงละเมิดบทบังคับอันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้โดยจงใจ ทำให้ห้างเหลือวิสัยที่จะดำรงอยู่ต่อไปได้ เมื่อบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กล่าวถึงว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดว่ามีสิทธิขอเลิกห้างหรือไม่ จึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องการเลิกห้างของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับตามมาตรา ๑๐๘๐ มีผลให้หุ้นส่วนคนใดอาจร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างตามมาตรา ๑๐๕๗ (๓) ได้ โจทก์ทั้งสี่ย่อมมีอำนาจฟ้องขอเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. จำเลยที่ ๑ และจัดการชำระบัญชีได้

(๓) สิทธิออกเสียงลงคะแนนถอดถอนหุ้นส่วนผู้จัดการ ต้องให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดออกเสียง หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิ
มาตรา ๑๐๓๖ “อันหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจากตำแหน่งได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นยินยอมพร้อมกัน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น”

(๔) สิทธิไต่ถามการงานของห้าง ตรวจสอบและคัดสมุดบัญชี เอกสารของห้าง มาตรา ๑๐๓๗ หุ้นส่วนทุกประเภทมีสิทธินี้ แต่การใช้สิทธิของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ต้องมีเหตุสมควรและพิจารณาเป็นรายกรณีไป (ฎีกาที่ ๑๑๕๕๖/๒๕๕๗)

(๕) สังเกตว่า มาตรา ๑๐๕๐ และมาตรา ๑๐๕๓ ซึ่งใช้กับห้างไม่จดทะเบียนไม่นำมาใช้กับหจก. เพราะโดยสภาพหจก. คือ ห้างนิติบุคคลรับผิดในขอบวัตถุประสงค์และข้อจำกัดอำนาจมีการจดทะเบียน

55